

SZÁMOLJUNK TÍZIG

— Mondd meg egyszer őszintén, hogy mi bánt... — nem fejezte be a mondatot, mert megérkezett a pincér. Az asszony elé lángoló grogot tett. Judit csak ilyen keveréket ivott, ha egyáltalán szeszes italt kívánt. A pezsgőspohár szélét megvizezték és porcukorba mártották. Az italnak piros színe volt. Dekoratív, reklám kinézetű. Gaál Kund elé konyakot csúsztatott a magas, szőke hajú felszolgáló, majd meghajolt és elment.

Mielőtt Kund felemelte a féldecis poharat, elfújta Judit előtt a lángot. „Buzi ital!” — nézett a dekorált pezsgőspohárra.

— Szevasz — intett a kezével.
— Szevasz — Judit nagyon halkan beszélt és mélyen a férfi szemébe nézett.

Ittak. Kund úgy érezte, hogy jót tesz neki az erős ital, kellemes áramlások futottak szét mellkasában. A pillanatnyi csöndet Judit törte meg.

— Beszélj magadról. Van benned valami furcsaság, ami, azt hiszem, neked se jó.

— Beteg vagyok — mondta Kund. — Úgy érzem, hogy hamarosan meghalok.

— Hipokonder vagy. Kérj egy csomag filterest, nekem.

— Hozok. — A bárpulthoz ment és kért egy csomag Fecskét. Visszaült a helyére, kényelmesen elfeküdt az öblös fotelban. Hallgatag lett, az arcát simogatta.

— Itt bal oldalon zsibbad az arcom. Olyan érzés, mintha novokaint fecskendeztek volna a bőröm alá.

— Ne igyál annyit — kérlette Judit. — Az alkoholtól van, olvastam. Miért iszol?

— Nem tudom. Talán így könnyebb az embernek elviselni önmagát. De az is meglehet, hogy alkoholisták vagyok — összehúzta a szemhéját és mereven figyelte a konyakospoharat. Előbb rágyújtott egy cigarettára, azután lehajította a maradék italt, majd szódavízre kortyolt. Judit bánatosan nézte.

Mélyet szippantott, bodrozta a füstöt. Később azzal szórakozott, hogy tenyere élével a térde alatti inszalagot ütögette. A reflexek pontosan működtek. „A vegetatív idegrendszer rendben lenne, pszihés alapon esz a nyavalya.”

— Miért vagy olyan csendes? — kérdezte az asszonyt.

— Mert te is az vagy. Elveszed az én hangulatomat is, pedig jó kedvvel jöttem hozzád. — Elnyomta a cigarettáját, de azonnal nyúlt egy újabbért.

— Most dobtad el — fogta meg a dobott Kund.

— Ideges vagyok. Kérek tüzet.

— Nem adok. Ne gyúts rá most, majd később, velem együtt — dühös volt, de mégis hagyta, hogy Judit felfobbantja a gyufát.

Magába roskadt és nézte a falon függő festményeket. Megakadt a szemé a hanyattfekvő „feldarabolt” nőn. Hirtelen önmagát is olyannak látta, széttöredezetten, három-négy darabban. A kép alatti sarokban fiatal pár

ült összebújva. A rövidhajú lányt ismerte, kalkulátor volt egy vasasüzemben. A fiú testnevelő tanár. Gondolataiban a rövidhajú lányt is „feldaraboltan” képzelte el, amint mezelenül hever egy üveges erkély mögött.

A portás telefonhoz hívta. Amíg felállt, elhessegette az előbbi bizarr gondolatait, a banális képek eltűntek szeme elől, egy darabban ült a rövidhajú is fiúja mellett. Amikor visszafelé jött, kezével intett a pincérnek, hogy hozzon még egy kört.

— Azt mondtad, hogy nem iszol többet. Miért kértél megint?

— Jó lenne berügni — mondta Kund hangosan, de csak önmagának szánta a megjegyzést. Judit is inkább önmagának beszélt, talán csak azért jöttek hangosan elő szavai, hogy Kund is hallja.

— Eddig nem mondtam még neked, de most elmondom. A télen elmentem a sógorómmal egy jószágshoz. Tudod mit mondtott rólad? Azt, hogy számodra minden csepp alkohol mérge, s ha iszol, valóban hamarosan meghalsz. Azt mondta, hogy özvegyasszony leszek. — Érezte Judit, hogy nem stimmel valami, magyarázkodni kezdett. — Ez a jóslat nyilvánvalóan terád vonatkozott, hiszen a férjem soha nem is ivott. Most is olyan pirosak a szemhéjaid.

Kundot nem zökkentette ki bágyadságából a javasasszony jóindulása. Különböztetett sem hitt az ilyen félelmekben, de azt sem akarta elhinni, hogy Judit elment volna a kártyavető asszonyhoz. Egyébként is mi köze neki az egészhez, Judit nem a felesége, s ha netán özvegyasszony lesz belőle, nem az ő halála miatt válik azzá. Cinikus lett és flegma.

— Valamilyen nyavalyában egyszer mindenki elpatkol. Lehet, hogy engem az alkohol visz el, mást a tbc, vagy a rák. Nem mindegy? Ismertem egy válogatott labdarúgót. Balszélsőt játszott. Harmincegy éves volt, aktív játékos korában halt meg, tüdőrákban. Ehhez mit szólsz? — érezte, hogy gyengék az érvei, s talán nem is hozzá illőek az ilyen megnyilvánulások.

Judit nem szólt semmit, szánakozva nézett rá. Kund kiitta a féldecis pohár tartalmát, majd ujjait a nyakára szorította és magában számlálta a szívverését. „Kilencven. Elfogadható”. Gyerekkori haverja, Ernő jutott az eszébe, aki velük szemben lakott. Ernőéknek nagy kertjük volt, tejrózsával és gyümölcsfával. A kertajtó mellett olyan fa állt, amelyen négyféle gyümölcs termett. A házuk végében pedig nyulak rácsáltak, ketrecekben, természetesen.

Tíz ketrec magas és ugyanolyan széles volt a nyúlbirodalom. Gyakran elnézegette a tapsifüleseket, s olyan elhatározásra jutott, hogy soha nem enne nyúlhúst, legalábbis a házinyulat nem. Ernő egyszer étert szerzett valahonnan és mindegyik ketreche néhány cseppet locsolt. A nyulak elaludtak. Anyja, Ilonka néni nagy jajveszékkel hívta Jani bácsit, hogy minden nyúl megdöglött, jöjjön azonnal. Az öreg nem jött azonnal, hanem egy óra múlva. Akkorra persze

mind felébredt kényszerű álmából és vígan rácsáltak a zöld lucernát. Jani bácsi csak annyit mondott, hogy boldog ez az asszony. Ernő pedig félrehúzódva, az udvari véce ajtajára szerelt egy zománcozott táblácskát: „Kihajolni veszélyes és tilos!” — a vonatn szerelte le valamelyik ablak párkányáról.

— Tudod, milyenek vagyunk mi? — nézett fel hirtelen Juditra, de választ sem várva folytatta. — Mint a nyulak a ketrecekben. A múltkor sokáig néztem a Napsugár bisztróból a szemben levő tízemeletes házat. Csak a váza volt meg, de éppen úgy nézett ki, mint a nyulak. Képzeld, ha a téglafalak helyett plexiüvegből készítenék a falakat. Az utcáról mindenki láthatná, miként élnek ott az emberek. Persze ők is látnák egymást, amint sűrögnek, forognak és rácsálnak, meg mindenfélét csinálnak. Érdekes lenne. Miért jár nekünk más, mint a nyulaknak? Azoknál nincs téglafal, a ketrecek drótháló választja el. A nyulak is látják egymást. Egyik család a másikat. Azt is, hogy melyik mennyit eszik. Érdekes ugye?

— Bolondság, mi emberek vagyunk és nem nyulak.

— Persze, azok vagyunk, s mivel nem látunk át egymáshoz, akár meg is játszhatjuk magunkat. Viselkedésünk fele képmutatás.

— Te is megjátszod magad? Képmutató vagy? Most is?

Kund nem szólt, hagyta, hogy a támadó kérdések elzúgjanak a feje mellett. „Képmutató vagyok-e?” „Es te?” „Es a főnököm?” Újból a plexiből készült üvegfalak jutottak eszébe, s arra gondolt, hogy a képmutatást idővel abszorbeálja az ember természete. Ami generációkkal ezelőtt képmutatás volt, az később természetes oldalává vált. „Hülyeség az egész”. Abbahagyta elmefuttatását és intett poharával Juditnak, hogy igyanak.

Az asszonynak csapnivalóan rossz kedve volt. Érezte, hogy eltávolodtak egymástól. „Ez az ember messze van tőlem”. S eszébe jutottak a régebbi nyaralások, amikor Kund tanította meg mókázni és hangosan nevetni. Még olyan játékokba is beleegyezett, hogy az utcán hangosan tízig számoljanak és tiznél megcsókolják egymást. Nem törődött semmivel és senkivel.

Lehet, hogy képmutató vagyok, de nem veled szemben, hanem önmagammal szemben — mondta nagykára Kund.

— Mennyi szabadságra lenne szükséged? — kérdezte Judit.

— Sokra — hátrahajította a fejét a fotel karfájára — bár az is lehet, hogy egy napra se — mondta halkan, lehunyta szemmel.

Az asszony felkelt, magára terítette a kabátját.

— Vigyázz magadra. Ha úgy érzed, hogy hiányozom, hívj. De előbb számolj tízig. Csak azután hívj. Sajnálak.

A férfi nem érzett semmit. Se könnyűt, se nehezet. Magában elszámolt ötig, otthagya a konyakot az asztalon és elindult.

ivás, meg az alkohol, ugyebár, tanulságos eseteket produkál, ám, ha megengedi, szintén az állatvilág köréből eklatánsabb példát tudok elmondani. Ha nem tudná, az én apám egyszerű parasztember volt.

— Nem tudtam. Ezt még nem említette.
— No, az volt. Tanyasi paraszt. Pár hold föld — sajtóbbi. Egyszer az én apám — gyerek voltam én még akkor — vett egy lovat. Ő ugyanis mindenféleképpen megpróbálkozott a pár hold földjén. Egy nyáron például belekezdett a dinnyetermelésbe. Elleste, eltanulta a szomszédos nagybirtokon dinnyéskedő hevesiektől a módszert, meg a fogásokat, aztán beleavágott. Azám, de a dinnyét, ha megéri, be kell vinni a városba. Piacra. Ehhez pedig ló kell. Lovunk persze nem volt. Pénzzé tett már nem tudom, mi mindent és elment a vásárra, lovat venni. Mi otthon, az anyám, meg a testvéreim, nagy izgalommal vártuk, milyen lóval jön haza a fater. Estefelé megjött, méghozzá lóháton — és ráadásul dalolva. Mondta is a mama: apátok megint beszivornyázott. Néha-néha ez is megtörtént ugyanis. Mikor meglátott bennünket — mind a ház előtt vártuk a megjövetelet — már messziről oda kiáltott: ezt nézd meg anyja, milyen lovat vettem én százhusz pengéért!

— Uramisten, mit mondjak önnek, az a ló csodálatos volt. Szinte táncolva jött be az udvarra. Nyakát ívesen meggömböltette, kényeskedve rakta a lábait. Mi gyerekek majd megvesztünk az örömtől — ilyen szép lovunk lesz! De az anyám nem lelkesedett. „Hát — szép” — csak ennyit mondott és megkérdezte, mi a neve. Már úgy érte, a lónak.

— A neve? — kérdezte vissza az apám. — A neve: Főncia. Az anyám ősszezsapta a kezét. Főncia! Mi az Istenátka az a Főncia? Egy ország valahol — mondta az apám. En is megkérdeztem, azt mondták, hogy egy ország valahol. Dehát — idegeskedett anyám —, hogy lehet egy lónak ilyen hülye nevet adni? Nem mindegy az neked? — feleselt az apám. Főncia, hát Főncia. Dehát — aggályoskodott tovább az anyám — tud ez a ló magyarul? És egyáltalán, kitől vetted te ezt a lovat?

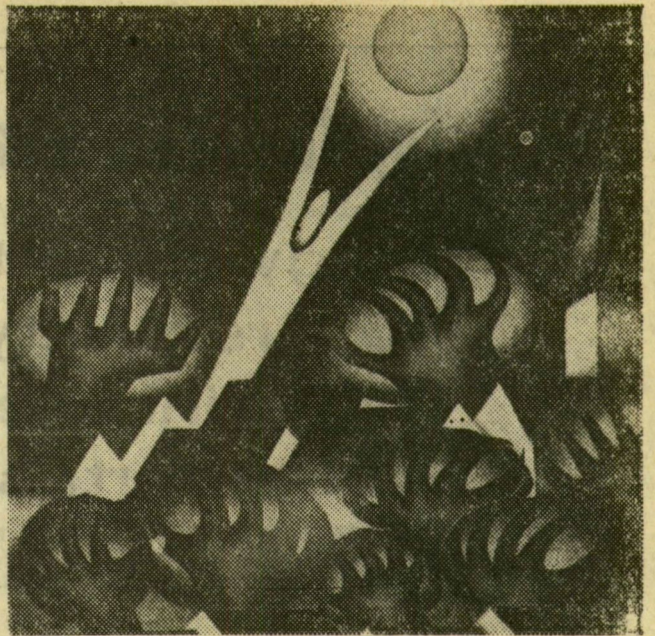
— Nem szaporítottam a szót, uram, elég annyi, hogy az apám azt a lovat egy katonai árverésen vette. Kiszuperált, öreg katonai hátszló volt, a Főncia, azért adták

ilyen olcsón. Azon szerszám, hám, meg efféle soha nem volt, csak nyereg. Huszárló! Nyerges paripa. És ezzel akarta apám a piacra hordani a dinnyét! Azt én nem tudom önnek elmondani, uram, hogy a faterom mit kínálódott vele, míg azt az öreg lovat betanította. Tanította? Idomította! De csak éjszakánként, nehogy a szomszédok meglássák, megtudják és kiröhögjék. Egy dőgnehez ócska itatóvályút kötött utána, azt vonszolta, húzigálta Főnici körbe-körbe az udvaron, mert azt nem tudta szétrugdosni. A szekeret, azt szétrugdosni vala.

— A lényeg az, hogy párhetes kínlódás után Főniciát be lehetett a szekérbe fogni. Eppen idejében, mert már érnei kezdett a dinnye, az apám vitte be a piacra az első fuvart. Jó pénzt remélt belőle. Újdonság — gondolta, mi csoda ára lesz. Azám, csak hogy mire a mi dinnyénk oda került, a hozzáértőbb hevesi, csányi dinnyék már telehordták a piacot, hogy majd leszakadt. Így aztán fuccsba ment a terv. Apám mérgében úgy kitarította a dinnye árát, hogy nem kellett senkinek. Ottmaradt mind, a szekéren. Mit csináljon vele? Majd — gondolta — megeszi otthon a család. Vagy a disznók. Elindult haza a szekér dinnyével.

— Búsán hajt hazafelé, hát a város szélén mit ad isten? Főncia felkapja a fejét, hegyezi a fülét, tánclepésben kezd illegni. Sőt, továbbmenve, a szekeret meg-rántja, nem lehet vele bírni, lenyargal a kövesútról, be a pusztába, illetve a homokdombok közé. Elfelejtettem mondani, hogy katonai gyakorlóter volt ott valamikor, kiképző terep. Eppen akkor huszárok gyakorlatoztak ott. Körbe-körbe nyargalásztak, egymás nyomában, ahogy a kúrtjel dirigálta. Egyik kúrtjel azt mondja: „lépés”. A másik: „ügetés”. A harmadik: „vágta”. Hát kérem, Főncia, a kimustrált öreg huszárló, meghallotta a régi trombitaszót, minden az eszébe juthatott. A múlt. Az a régi szép élet, az ifjúság — minden. Nem törődött semmivel, odarúgtatott, besorolt a körbe, a szekér vadul hánykolódott mögötte, az apám hiába rángatta a gyeplőt, az öreg Főncia ott vágázott a fényesszörű huszárlóval között, ahogy a kúrtzó dirigálta. Persze, hogy megállt a kiképzés.

— Képzeltető. Oltári botrány lehetett.

VERES MIHÁLY

FÁTUM

Szántó Gábor versei

OPTIMIZMUS

Olyan kedves voltál ma
Kedvesebb mint a kedves sorok
Kedvesebb mint a kedves gondolatok
Edesebb mint az őszibarack
Edesebb mint az őszibarack tavasszal
En már naiv vagyok
Nem kételkedem a boldogságban

ÁLOM ÖTSZÁZÉRT

A házi néni átfolyik az ereimen
A házi néni megfertőzi a szívem
Lőtyögő idegeim a testben
Súrolják a lépcsőház falát
Amint hangtalanul
A néma éjszakában
Hazavánszorgok
Lilára fagyott lábbal
Es az ágyban új szobáról
Szép ágyról és jó emberekről
Almodok
csupán az ébredés
egyetlen perce tszonyú.

A MÁSODIK NAP

Hallom hogy sikoltanak a vonatok
Tudom a sinen mész
Féltelek
Ez a sikoltás
Reggel megnyugszom
Mikor telefonálsz
De még a nyugalom is reszket

OKTATÓ SZÓVAL
A SZERELEMÉRŐL

A Dolgok kezdetétől fogva
ismerni Valakit
A tetek össze-vissza logikájában
is tisztán látni
Öröme mellett vad csikóként
viháncolni
Bánat-virágait leszakítani
homlokáról
Minden molekulánkkal
féltékenyen és önzőn beletapadni
Tüzes testtel felsülni bőrre
Es szétrepedni ha már nem lesz

— Nem mondhatnám. A katonák, meg a tisztek persze körülvették a szekeret, megtörtént a kimagyarázkodás, sőt, az éhes katonák, amikor felfedezték, hogy dinnye van a szekérben — szétkapkodták. Elkelt az egész rakomány.

— Tehát még haszon is származott abból, hogy Főncia felfigyelt a trombitaszóra. Úgy is mondhatnánk: a hűség haszna. Jutalma.

— Hűség? Fene tudja. — S poharát megemelte. De nem ivott belőle. Visszatette. — Mondok én valamit önnek, uram. Nézze csak azt az idősebb férfit, a harmadik pulnál. Nézz kifelé az utcára. Nem ismeri? Hát azt, aki szemben áll vele. A presszósónt figyelj. Azt se ismeri?

Nem. Nem ismertem egyiket se. De a biológia tanár sem ismerte őket.

— Hát azt a megviselt hölgyet, abban a lila kendőben? Nem sokat aludhatott az éjjel, ahogy a szeme árát nézem.

— Hát igen — mondtam unottan, mert nem találtam semmi érdekeset abban a két emberben, a hölgyben sem —, sokféle ember jár ebbe a talponállóba.

— Érdekes volna, mi, ha bele lehetne látni a fejükbe, mi?

Ha ismerősömnnek ilyenfajta gondolatai jönnek, akkor már bizonyosan túl van a harmadik pusztamérgesin. Háromszor két deci, tisztán. Ilyenkor már egymásba botlanak a gondolatai. Nehéz követni.

— Belelátni. Világos? Felelni a kupakot, belenézni és megtudni, kinek mire van ráhangolva az antennája. Vagyis, hogy ki milyen trombitaszóra kapná fel a fejét. Milyen körbe sorolna be. Világos? Na, isten, isten. — De mielőtt beleivott volna, még megjegyezte. — Vesszen meg a világ, ha nem ad igazat annak a fácának. Mert annak igaza van. Szobrot kéne neki csináltatni. De szerintem — s felemelte újól a poharát — jöhetne már az a gölya is. A fenébe, megjöhetne már. Bánná a pokol, ha egy kicsit kelekotya is, csak jönne. Hozná a tavaszt! — S poharát a pulthoz koccantotta. — No, a fácánok és a gölyák egészségére!

— Egyaránt! — viszonoztam a tószót és egyetértőleg ürítettük ki poharainkat.